

кущіння визначені у варіантах Кінто Дуо — 488 шт./м², Сертікор — 485 шт./м² та Іншур Перформ — 480 шт./м². Кущистість контрольного варіанта становила 405 шт./м².

Коефіцієнт продуктивного кущіння ячменю ярого сорту Парнас становив 1,6; озерненість колоса коливалася від 18,1 на контрольному варіанті до 20,2 насінин/колос на варіанті Кінто Дуо, к.с. На варіанті з протруйником Сертікор 050 FS, т.к.с., як і Іншур Перформ, FS, т.к.с., одержано 19,7 насінин, що на 8,1 % більше від контролю. В одному колосі варіантів Юнта Квадро 373,4 FS, т.к.с. і Максим Форте 050 FS, т.к.с. насінин було 19,3 г, що на 6,2 % більше ніж на контролі.

Найбільша маса 1000 насінин була відмічена у варіантах Кінто Дуо, к.с., Сертікор 050 FS, т.к.с та Іншур Перформ, FS, т.к.с. — по 47,6 г. Варіанти Юнта Квадро 373,4 FS, т.к.с. і Максим Форте 050 FS, т.к.с. мали масу насінин по 46,9 г, що на 3,9 % більше порівняно з контролем.

Середня висота 10 рослин у варіантах, де використовували органічні і мінеральні добрива та фунгіцидні протруйники, коливалася від 75,1 см у варіантів Юнта Квадро 373,4 FS, т.к.с. і Максим Форте 050 FS, т.к.с. до 76,2 см на варіантах Кінто Дуо, к.с., Сертікор 050 FS, т.к.с. та Іншур Перформ, що на 8,9 % перевершувало контроль.

УДК 632.488.22Л:633.16«321»

Д. Ю. Малахов, аспірант*

Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА ШКІДЛИВОСТІ ТЕМНО-БУРОЇ ПЛЯМИСТОСТІ ЛИСТЯ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО В ННВЦ «ДОСЛІДНЕ ПОЛЕ» ХНАУ ІМ. В. В. ДОКУЧАЄВА

Ячмінь — одна із найважливіших продовольчих, кормових і технічних культур. На Україні посідає друге місце серед зернових.

Значною перешкодою в отриманні високих урожаїв ячменю є широке розповсюдження та висока шкідливість збудників хвороб, серед яких важливе місце в останні роки посідають плямистості, особливо темно-бура, в умовах східної частини Лісостепу України.

* Науковий керівник — В. П. Туренко, д-р с.-г. наук, професор

Мета дослідження — вивчення особливостей розвитку та шкідливості темно-бурої плямистості листя ячменю ярого.

Дослідження проводили у 2014–2015 рр. у ННВЦ «Дослідне поле» ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. Досліджуваний сорт ячменю ярого — Інклюзив.

За нашими даними, на посівах ячменю сорту Інклюзив темно-бура плямистість посідала одне з перших місць за шкідливістю та поширенням порівняно з іншими плямистостями. Збудником темно-бурої плямистості є недосконалий гриб *Bipolaris sorociniana* Shoem.

Хвороба виявлялася на сходах і дорослих рослинах довгастими темними плямами у вигляді штрихів і смуг. Іноді утворювався один корінь замість трьох, а паростки викривлялися і гинули. На листках дорослих рослин виникали спочатку темні, а пізніше темно-сірі або світло-бурі, дещо подовжені плями, які у центрі були світліші, з темною облямівкою. У місцях плям з'являвся оливково-бурий або чорно-сірий наліт. Іноді нижні вузли стебла загнівали, внаслідок чого стебла пом'якшувалися й вилягали. Сильно уражені листки рано жовтіли і швидко засихали. Колоскові лусочки ураженого колоса буріли, зародковий кінець насіння чорнів або ставав коричневим.

Зараженню рослин ячменю в роки проведених досліджень сприяла підвищена вологість повітря (93–97 %) та середньодобова температура 22–26 °С.

Особливо інтенсивний розвиток хвороби на дорослих рослинах визначали при випаданні дощів і високій вологості повітря. Розвиток гриба розпочинався при температурі 16 °С, максимальне зараження рослин відбувалося за температури 23 °С і вищій і відносної вологості повітря 93 %. Недобір урожаю зерна ячменю сягав 40 % при максимальному ступені ураження.

Нами встановлено, що максимальний ступінь розвитку хвороби на посівах ячменю в умовах ННВЦ «Дослідне поле» ХНАУ ім. В. В. Докучаєва у 2014–2015 рр. відмічений у фазу виходу в трубку і становив від 22,5–89,0 % при середньодобовій температурі повітря 18,5–23,3 °С, середньодобовій вологості повітря 56–92 % і ГТК 1,8–2,0.